

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ГО «LET'S DO IT, UKRAINE»
РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК
«КРАМАТОРСЬКИЙ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «МЕОТИДА»

ЕКОЛОГІЯ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

**Збірка матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної заочної
конференції**

17 травня 2024 року

Київ 2024

УДК 502(06)

Е 45

Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти: матер. VII Всеукр. наук.-практ. заоч. конф., м. Київ, 17 травня 2024 р. / за заг. ред. Х.С. Мітюшкіної. – Київ: МДУ, 2024. – 105 с.

Редакційна колегія:

Голова - МІТЮШКІНА Х.С., завідувач кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, кандидат економічних наук, доцент;

Члени колегії:

- ДОБРОВОЛЬСЬКА С. В., старший викладач кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища;
- ДОЛГОВА Н. А., директор Національного природного парку «МЕОТИДА»;
- ЗЕЛЕНСЬКА В.А., кандидат біологічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища;
- ІВАНОВА В.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища;
- МАРХЕЛЬ Ю.А., Голова Правління Let's do it Ukraine, координатор: міжнародного гуманітарного проекту «Let's do it Ukraine SOS», координатор «World Cleanup Day» в Україні;
- ПАСТЕРНАК О. М., кандидат хімічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища;
- ПЕТРИК І.В., PhD, Доктор філософії в галузі соціальних та поведінкових наук, старший викладач кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.

УДК 502(06)

Е 45

Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти: матер. VII Всеукр. наук.-практ. заоч. конф., м. Київ, 17 травня 2024 р. / за заг. ред. Х.С. Мітюшкіної. – Київ: МДУ, 2024. – 105 с.

Конференція присвячена актуальним сучасним проблемам охорони навколишнього середовища.

У матеріалах висвітлено актуальні питання впровадження сталого розвитку в Україні, розглянуто сучасні питання екологізації економіки промисловості та освіти, визначено сучасні проблеми в екологічному законодавстві, наслідки зміни клімату для природних екосистем, розкриті наслідки впливу на довкілля збройної агресії РФ, висвітлені питання енергобезпеки та енергоефективності, представлено погляди молоді на екологічну проблематику.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами науки та освіти

©Автори текстів, 2024 р.

© МДУ, 2024 р.

СЕКЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

Іванова В. В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри Раціонального
природокористування та охорони
навколишнього середовища
Маріупольський державний університет

ФАКТОРИ ТА РИЗИКИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Споживання енергії – це умова існувати людства, це рушійна сила цивілізації. Споживання енергії дозволяє нам задовольняти свої потреби, забезпечувати життєдіяльність.

Споживання енергії постійно зростає, рівень якого є важливим показником економічного розвитку, показує рівень технологічного розвитку країни та рівень та якість життя населення.

У світі зростає проблема дефіциту енергії. Вона, перш за все, пов'язана з повною вичерпністю первинних (невідновлюваних) енергетичних ресурсів в досить недалекій перспективі, проблема посилюється ще і надзвичайною нерівністю їх розподілу на планеті, а також «енергетичними» війнами.

Перед країнами постає проблема енергетичної безпеки та енергетичної незалежності.

Слід зазначити, що енергетична безпека та енергетична незалежність не є тотожними поняттями. Енергетична безпека означає гарантований захист всіх суб'єктів господарства енергією в умовах відсутності або обмеженої кількості паливно-енергетичних ресурсів, та мати «запас міцності» при виході з ладу складових систем енергопостачання. А от енергетична незалежність означає забезпечення всіх суб'єктів господарювання в країні енергією, яка вироблена країною та бути незалежними від зовнішніх джерел.

В Україні існують такі рівні енергетичної безпеки: загальнодержавний, галузевий, регіональний, місцевий та об'єктний.

Якими шляхами можна забезпечити (досягти) енергетичну безпеку:

- реалізація політики енерго- та ресурсозбереження;
- використання альтернативних джерел енергії;
- диверсифікованість джерел енергопостачання і шляхів транспортування, транспортної інфраструктури;
- підвищення рівень освоєності та ефективності використання наявних власних ресурсів.

Загрозами енергетичній безпеці можуть стати події короткочасного або довготривалого характеру. Вони призводять до дестабілізації роботи енергетичного комплексу, до аварій в енергосистемі, до обмеження або порушення енергозабезпечення та енергопостачання, до інших негативних наслідків для енергетики, економіки, суспільства та довкілля. Ці загрози можна поділити на групи:

1. Природні (кліматичні умови, стихійні лиха).
2. Техногенні (технічний рівень та якість устаткування, ступінь зносу виробничих фондів, нерациональне розміщення енергетичних об'єктів, яке може підвищувати ризики для населення та забруднення довкілля, порушення правил технічної експлуатації).
3. Недосконалість управління (неефективність проведення державою політики енергозбереження, недосконалість правової бази, помилки в реалізації економічної політики, неефективність регулювання і контролю у сфері енергопостачання та енергозбереження, низьким рівнем керівного і управлінського персоналу).

4. Економічні (незбалансованість виробництва і споживання паливно-енергетичних ресурсів, дефіцит енергетичних потужностей, дефіцит інвестиційних ресурсів для розвитку, модернізації і технічного забезпечення нормальної роботи енергокомплексу, високі рівні монополізму виробників, постачальників і розподільників енергії та паливних ресурсів).

5. Соціально-політичні (негативні соціально-політичні події, нездорова конкуренція, криміналізація енергетичного бізнесу).

6. Зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні (критична залежність від імпорту паливних ресурсів, енергетичного обладнання, матеріалів, невиконання договірних поставок, дискримінаційні заходи з боку зарубіжних країн, «енергетичні війни», цілеспрямоване руйнування енергосистеми в результаті терористичних атак, військових дій, захоплення енергетичних об'єктів: видобувних та генеруючих).

Розмаїття форм існування енергії, здатність їх до взаємоперетворення дає змогу використовувати для виробництва і споживання енергії різні енергоресурси та енергоносії, визначає їх взаємозамінність. Енергетична цінність ресурсів, ефективність способів їхнього перетворення, міра досконалості процесів і установок, технологічних стадій енергетичного виробництва визначається, зрештою, коефіцієнтом використання енергоресурсу (коефіцієнтом корисної дії енергоустановки).

Виробництво енергії й тепла на базі використання мінерального палива є унікальним за масштабами матеріального та енергетичного обміну з довкіллям.

Екологія й економіка природокористування досі не в змозі повною мірою оцінити збитки природі і народному господарству, завдані цими викидами.

Шкідливий вплив на довкілля та здоров'я людини забруднюючих речовин та продуктів згоряння палива буває прямим та непрямим.

До прямого впливу відносять:

- пригнічення життєвих функцій;
- скорочення тривалості життя;
- онкологічні захворювання з летальним результатом;
- онкологічні захворювання без летального результату;
- генетичні порушення;
- погіршення якості повітря;
- утворення смогу;
- руйнування озонового шару;
- виникнення парникового ефекту.

До непрямого впливу відносять:

- вплив через дію на інші природні процеси (вимирання наступних поколінь);
- вплив через дію на інші види біоценозів (зниження чисельності існуючого покоління);
- мутаційний вплив (потрапляння виду у критичне становище від вимирання наступних поколінь);
- зміна клімату;
- вплив викидів підприємств енергетики на прилеглі території (зміни Ph ґрунту).

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Маляренко В.А. Енергетика і навколишнє середовище. *Науково технічна освіта: енергетика, довкілля, енергозбереження*. – Харків: САГА, 2008. – с. 30–31.

2. Закон України «Про енергозбереження». URL:<http://zakon.rada.gov.ua/go/74/94>.